

Gyromitra fastigiata

Flikmurkla

Storsvampar, Sporsäcksvampar

EN
Starkt hotad (EN)
D

Klass: *Pezizomycetes*, **Ordning:** *Pezizales* (skålsvampar), **Familj:** *Discinaceae*, **Släkte:** *Gyromitra* (stenmurklor), **Art:** *Gyromitra fastigiata* - flikmurkla (Krombh.) Rehm **Synonymer:** *Helvella fastigiata* Krombh., *Neogyromitra fastigiata* (Krombh.) McKnight, *Discina fastigiata* (Krombh.) Svrček & J.Moravec

Kännetecken

En stor, rödbrun murkla med rödbrun, treflikig eller sadelformad hatt. Sporererna har flera tagg- eller fingerlika utskott i ändarna. Hos blek stenmurkla (*Discina gigas*), som den liknar, har sporererna endast ett utskott i vardera änden.

Utbredning och status

I Sverige är flikmurkla känd endast från Uppland, där den hittades senast 1995 (H. von Eichwald), och från Öland där den påträffades 1996. 3 kända aktuella lokaler i landet (2005). Det verkliga antalet lokaler i landet bedöms inte överstiga 15, vilket motsvarar ungefär 75 genetiskt unika mycel (bedöms motsvara 150 individer enligt IUCN:s definitioner). Svårt att bedöma ev. minskning. Den är också funnen på en lokal i Danmark och finns sällsynt i Mellaneuropa. På den enda danska lokalen har den bildat fruktkroppar 3 gånger under 25 år (T Laessö, 2004).

Ekologi

Nedbrytare bland gräs och örter i löväng och tät ädellövskog på kalkrik mark, gärna med förekomst av grov nedbruten ved. Värmekrävande art. I Sverige är flikmurkla funnen dels bland gräs i en örtrik löväng på kalkgrund (Uppland), dels i örtrik, tämligen ung avenbok/askskog (Öland). Den danska lokalen utgörs av lövskog på kalkrik mark. Fruktkropparna kommer i maj. Som regel uppträder fruktkroppar bara på någon enstaka till ett par ställen på varje lokal. Varje plats rymmer troligtvis en genetiskt unik svampindivid (genet) som kan fragmenteras till 10 eller flera frilevande men genetiskt identiska mycel (rameter, motsvarar IUCN:s definition av individ). Fruktkropparna är kortlivade, men markmycelet kan ha lång livslängd, flera decennier, eller mer.

Hot

Det största hotet är sannolikt att lövängar och lövskog överförs till barrskog.

Åtgärder

Upplandslokalen är naturreservat och bör skötas som löväng. Ölandslokalen är uppmärksammas och kommer sannolikt att skyddas. Här föreslås att området lämnas till fri utveckling. Arten gynnas av om kvarvarande lövängar bevaras och sköts på gammaldags sätt. Lövskog som uppkommit genom igenväxning av lövängar har ofta stora naturvärden, i synnerhet om äldre träd finns kvar. Sådana områden bör brukas med försiktighet och inte överföras till barrskog.

Övrigt

Utländska namn – DK: Toppet Stenmorkel.

Litteratur

- Dissing, H. 1981. Danske stenmorkler og deres nærmeste slægtinge (slægterne *Gyromitra*, *Discina* og *Rhizina*). *Svampe* 3: 1–8.
- Moberg, R. 1970. *Neogyromitra caroliniana* and *N. gigas* in Fennoscandia. *Friesia* 9: 341–343.
- Ryman, S. 1979. Svenska vår- och försommarsvampar inom *Pezizales*. *Svensk Bot. Tidskr.* 72: 327–339.

Författare

Svengunnar Ryman 1992. Rev. Karl-Henrik Larsson 1997.